

La societat medieval, marcada per la diversitat cultural

Cristians, jueus i musulmans van conuiuure durant segles Cada comunitat tenia les seves lleis, costums i drets diferenciats

CASTELLÓ D'EMPÚRIES

CRISTINA VILA

Una de les aportacions que fa el món universitari al Festival Terra de Trobadors queda reflectit amb la programació d'un cicle de conferències. Enguany, diferents estudiosos abordaran—tant divendres com dissabte, a la Sala Gòtica de l'Ajuntament— el tema de la multiculturalitat en plena època medieval. Així es parlarà de les tres grans comunitats presents, d'una o una altra manera, al comtat de Castelló d'Empúries durant l'edat mitjana: la cristiana, la musulmana i la jueva.

Les diverses conferències—Jaume Riera obrirà el cicle parlant dels jueus medievals— s'articularen al voltant de la diversitat religiosa i cultural de cada comunitat. Per una banda, Dolors Bramon, de la Universitat de Barcelona, parlarà de les minories religioses a la Corona catalano-aragonesa, és a dir, de musulmans i jueus sota domini cristià. Segons Bramon, mentre que "els jueus sempre van constituir minoria religiosa i numèrica i mai no van tenir poder polític, els musulmans, que sí que l'havien tingut, van constituir sovint la majoria de la

població". Però cal assenyalar que els jueus i musulmans tenien un credo diferent al de la societat dominant que els condicionà la vida quotidiana.

"El fet religiós d'ambdues minories va ser decisiu per establir fronteres que no desaparegueren amb l'aparició de conversos". Fronteres que eren més que evidents i que van portar als sarraïns de la zona de la vall de l'Ebre, Lleida i voltants a sobreviure en comunitats tancades. Segons Carles Vela, vinculat a l'Institució Milà i Fontanals, els musulmans van mantenir llibertat de culte, organització i dret propi. Tot i que parlaven català i vestien com la resta, se'ls discriminava fent-los pagar més impostos, com els jueus, visquent en barris tancats i, posteriorment, retallant-los els drets i obligant-los a diferenciar-se. "Durant segles la convivència diària existí sense problemes", apunta Vela. La seva presència, però, fou acceptada mentre va ser necessària per mantenir poblades aquelles zones. "L'objectiu ideològic, però, era aconseguir que aquella terra conquerida fos cristiana al cent per cent", diu Vela. Així, amb l'expulsió dels moriscos al segle XVII

HISTÒRIA POLITICA-SOCIETAT-CULTURAL DELS PAÏsos CATALANS

Ramon Llull, en un dibuix de l'època, parlant amb un sarraí, un jueu i un gentil

molts es van reconvertir, mantenint la religió natural en la intimitat, o van ser foragitats. "Aquella no era una societat ideal però cal remarcar que,

al llarg de la història de Catalunya, hi hagut llargs períodes de presència musulmana, més que no absència", afegeix l'estudiós.

La visió de Ramon Llull sobre la cultura àrab

L'estudiosa Lola Badia, de la Universitat de Barcelona, oferirà una conferència per exposar el coneixement que tenia Ramon Llull (1232-2316) de la religió islàmica i de la cultura àrab, a través de la presentació d'alguns episodis de la seva biografia i del comentari d'alguns fragments de textos seus. També es repassaran algunes teories que circulen sobre les relacions Llull-cultura àrab com ara el seu coneixement de l'idioma, les lectures de textos de lògica i filosofia o l'admiració per la devoció religiosa dels místics sufís. Badia explica que les dades recollides "aporten interpretacions diverses que condueixen a posicions molt contrastades". Així, la xerrada analitza el respecte de Llull cap a aquella cultura "molt superior al dels intel·lectuals cristians del seu temps". Per Badia, la finalitat de Llull era interessada: "trobar la manera de convertir els musulmans al cristianisme". L'estudiosa no obvia l'agressivitat que això comportava afirmant que Llull es movia entre el respecte i la intolerància.